

VILDE TILTAG FOR BIODIVERSITET OG NABOSKAB

Boligforeningen VIBO

OM KATALOGET

FOKUS PÅ BIODIVERSITET

VIBOs arbejde med biodiversitet er en del af et overordnet fokus på bæredygtighed.

Biodiversiteten er let at arbejde med og kræver ofte kun små tiltag eller ændringer for at få bedre forhold. Arbejdet kan tilrettes efter den enkelte boligafdelings ønsker, areal og økonomi.

Kataloget er tænkt som en inspiration til de afdelinger, der ønsker at komme i gang.

FOKUS PÅ NABOSKAB

Arbejdet med biodiversiteten skal være en katalysator for naboskabet og fællesskabet i boligafdelingerne.

Det er håbet, at beboerne vil tage aktivt del i at få mere naturindhold på afdelingernes arealer og via samarbejdet i naturen få styrket kendskabet til hinanden og derved naboskabet.

VILDE BLOMSTER

Forvandl et græsareal til en blomstermark fyldt med flaksende sommerfugle, summende humlebier og duftende blomster.

I vil både se flere farver, mere insektliv og måske få besøg af småfugle, der finder føde mellem de farverige urter.

VILDE BLOMSTER

DET FÅR AFDELINGEN

Flyvende insekter:

Sommerfugle, humlebier, biller, mariehøns og svirrefluer.

Blomster med mange dufte og farver. Flere småfugle.

FORUDSÆTNINGER

Et græsareal i sol er en god start. Det kan være et hjørne, en skråning eller en stor kuperet flade.

ØKONOMI

Hvis I allerede har en næringsfattig græsplæne med blomster, så handler det blot om at grave lidt græs af hist og pist. Alternativt skal området helt omlægges med grus. Pris afhænger af omfang.

DRIFT

En blomstermark skal slås 2-3 gange om året. Forår (1-2 gange) og efterår (1 gang). Det afklippede plantemateriale rives sammen og lægges evt. i en kompostbunke, under buske eller i grønt affald.

Det tager ca. 1 time pr. 100 m² (regn med 500 kr. pr. time, ved et eksternt firma).

UDVIKLING

En blomstermark udvikler sig over år og ændrer udseende. Biodiversiteten bliver bedre, når den drives rigtigt, og flere arter vil rykke ind på området. Jo større område og jo længere tid – des bedre resultater.

STORE STEN – OG STENBUNKER

Store sten inspirerer og sætter gang i fantasien. Man kan kravle, klatre og lege på dem, og man kan gemme sig bag dem og sidde på dem. På en græsplæne kan smådyr gemme sig i kanterne af stenene, og i solskin vil sommerfugle bruge dem til at varme sig på. Stenbunker er levesteder for mange smådyr og kan bruges til overvintring.

STEN OG STENBUNKER

DET FÅR I

Sten til både leg, ophold og variation på udearealet. Naturlige elementer, der spiller sammen med insekter, fugle, mosser og lav.

FORUDSÆTNINGER

Plads til stenene og adgang for maskiner til at placere stenene. Alt efter størrelse og omfang.

ØKONOMI

Sten er billige, men transporten kan ofte løbe op i pris. 10-20 store sten kan godt koste 20.000 kr. at få placeret.

En stenbunke af mindre sten kan koste mindre end 5.000 kr.

DRIFT

Store sten er vedligeholdelsesfri. Hvis de bliver bevoksede med mos og lav kan man vælge at fjerne bevoksningen, hvis det er til fare for leg – ellers bør man lade det være af hensyn til biodiversiteten.

1 times tilsyn årligt (regn med 500 kr. pr. time, ved et eksternt firma).

UDVIKLING

Sten er også levesteder, hvor mos og lav kan sætte sig – særligt hvis de er placeret i skygge.

Mos og lav er meget varierede artsgrupper med tusindvis af arter. En sten kan blive en ren mosaik af livsformer over tid.

JORDVOLD MED VILDE BLOMSTER

Jordvolde skaber et varieret landskab og giver levesteder for vilde bier, hjemmehørende danske blomster og urter. Fordi de er mere eksponerede for sol og vind, kan her leve arter, som ikke trives på de flade kortklippede arealer. Ofte kan man få jorden til en jordvold, når man graver ud til noget i en anden sammenhæng.

JORDVOLD MED VILDE BLOMSTER

DET FÅR I

Jordvold med vilde blomster. Her vil der være sommerfugle, vilde bier, småfugle i urterne og et væld af farver og dufte. Man kan fint gå på en jordvold, når alt først vokser.

FORUDSÆTNINGER

En jordvold er bedst placeret i fuld sol, men andet kan også fungere.

ØKONOMI

Ofte kan jorden fås gratis som en del af en udgravning andetsteds. Indkøb af frø koster 0-3.000 kr. Det bedste jord er næringsfattigt, gruset, stenet og sandet. Jo mindre muld, jo bedre! Leje af maskiner kan komme på tale ved større projekter.

DRIFT

Græs fjernes, hvor det er dominerende (graves/luges bort). Jordvolde slås helt kort forår og efterår. Afklippet skal rives og fjernes.

1 time per 100 m² 2 gange årligt (regn med 500 kr. pr. time, ved et eksternt firma).

Ved anlæg sås frø ud efterår eller sent forår. Forårs-udsåning vandes 3-4 gange ugentligt i tørkeperioder.

UDVIKLING

Jordvolde udvikler sig og får mere græs og selvsåede blomster. Hvis man er omhyggelig med driften, vil blomsterne dominere. Efter anlæg er det ikke nødvendigt at plante eller så mere. Uønsket opvækst kan fjernes efter behov, men ofte er de 2 årlige slåninger nok.

KVASHEGN

Kvashegn giver hurtigt resultater. Her flytter mange insekter og småfugle ind. Her bliver hurtigt liv med blandt andet solsorte, gærdesmutter og smådyr.

Samtidig kan kvashegn fungere som alternativ til andre hegnstyper og lette praktisk arbejde ved hækklipning og tilmed forsinke co2-udledningen fra de afklippede grene.

KVASHEGN

DET FÅR I

Hurtigt mere insektliv og fugleliv på området. Et sted at lægge jeres hækafklip og grene.

Et "vildt" udtryk, men afgrænset til kvashegnet.

KRAV

Et lille område, hvor der sættes 2 lodrette rækker stolper i jorden.

ØKONOMI

Udgifterne udgøres af de lodrette stolper, som enten kan indkøbes (100-200 kr. stykket) eller komme fra egne fældede træer. Eg og birkestolper bliver bevokset fint med svampe. Robinietræ eller egetræ er meget langtidsholdbart.

DRIFT

Kvashegn er kun til kvas, grene og kviste. Her skal ikke lægges våde blade, græs og jord. Materialet falder sammen over tid, og der skal løbende lægges nyt på. Stolperne skal udskiftes efter 5-15 år.

1 time per kvashegn årligt (regn med 500 kr. pr. time, ved et eksternt firma). Foruden løbende påfyldning af kvas og afklip.

UDVIKLING

Fuglene flytter ind og laver reder. Solsorte, gærdesmutter og måske en skovmus. Man skal derfor ikke rode i kvashegnet, mens der er "blade på træerne".

Man kan lade en klatreplante vokse henover kvashegnet, så det får et grønt og levende udtryk.

FRUGTTRÆER OG BÆRBUSKE

Grønne områder med blomstrende frugttræer om foråret og lækre spiselige frugter og bær om efteråret er altid attraktive.

Foruden at glæde beboerne er de rigtige valg af træer og buske også med til at understøtte naturen og biodiversiteten.

FRUGTTRÆER OG BÆRBUSKE

Bærbuske:

Ribs, solbær, stikkelsbær, slåen, hindbær, brombær, tyttebær.

Frugttræer og nødder:

Mirabelle, kirsebær, blomme, æble, hylde, pære, havtorn, hassel.

DET FÅR I

Træer og buske, der bidrager med blomster, insekt- og fugleliv og en lækkerbissen for børn og voksen, når bær og frugter modnes.

FORUDSÆTNINGER

Et område, hvor der kan graves ud til træer eller placeres træer og buske i store potter/krukker.

ØKONOMI

Et stort, robust frugttræ kan koste 5.000kr, mens yngre træer er billigere.

Bærbuske er billigere endnu og kan fås for ca 75 kr. stykket og helt op til 1000 kr. for gamle, store buske (med mange bær).

DRIFT

Nyplantede træer og buske skal vandes mindst 1 gang om ugen de første år i tørkeperioder. Gerne med vandingsposer. **1 time ugentligt.** (regn med 500 kr. pr. time, ved et eksternt firma). Ofte vil det være en fordel med 2-3 støttestolper de første år.

UDVIKLING

Frugttræer og bærbuske vokser og bliver større og bærer mere frugt.

Frugttræer og bærbuske har ikke behov for beskæring eller pasning.

Enkelte kan få svampeangreb eller insektangreb, men i de fleste tilfælde overlever de i mange år.

BOLIGER TIL FUGLE, DYR OG INSEKTER

Flagermus, småfugle, rovfugle, insekter, ugler og pindsvin mangler steder at bo.

De naturlige levesteder kan genskabes på sigt, men I kan også invitere dem indenfor i et insekthotel, et pindsvinehus, en fuglekasse eller en bolig til flagermus.

BOLIGER TIL FUGLE, DYR OG INSEKTER

DET FÅR I

Boliger til fugle, insekter og pattedyr. Her kan I følge med i, om der flytter noget ind og tager levestederne i brug.

FORUDSÆTNINGER

Store træer eller husfacader, hvor man kan hænge kasser op. Alternativt kan man sætte store træstammer lodret i jorden og bore huller til insekter.

ØKONOMI

Fuglehuse koster 100-200 kr./stk. Kasser til ugler, egener og falke koster op til 1.500 kr. stykket. Insekthoteller kan være stående træstammer med borehuller eller lignende.

DRIFT

Fuglehuse kan enten efterses årligt og tømmes, eller blot blive hængende.

Har man fuglehuse med webcams, kræver de mere vedligehold.

1 times arbejde årligt (regn med 500 kr. pr. time, ved et eksternt firma).

UDVIKLING

Målet med at skabe boliger til fugle, insekter og dyr er selvfølgelig at få beboere.

Ofte går der 1 år, før en kasse tages i brug - særligt ugler, mursejlere og falke kan være lidt skeptiske.

Levetid for en kasse er 3-10 år.

OPGANGSHAVER OG NABOHAVER

Opgangshaver og nabohaver er små fællesområder enten placeret ved opgangen (opgangshaver) eller lidt større områder placeret på fællesarealerne (nabohaver).

Her kan I plante blomster og buske til glæde for naturen – eller måske dyrke grøntsager og krydderurter til glæde for husholdningen.

OPGANGSHAVER OG NABOHAVER

DET FÅR I

En række bede med enten krydderurter, små bærbuske, smukke hjemmehørende blomster, eller måske et helt lille opholdsrum på fællesarealerne.

FORUDSÆTNINGER

Der skal enten være plads ved siden af jeres opgange (opgangshaver) eller på fællesarealerne (de lidt større nabohaver) til anlæg af højbede eller lignende. En gruppe beboere skal passe haverne.

ØKONOMI

Højbede (60 x 120cm) med krydderurter koster 1.000-2.000 kr. stykket inklusiv jord og beplantning.

DRIFT

Højbedene skal vandes og luges, og afklippet materiale skal løbende fjernes.

Hvis kasserne er af træ, skal de løbende træbehandles. Pas på ikke at forurene jorden.

2 timer pr. kasse årligt (regn med 500 kr. pr. time, ved et eksternt firma).

UDVIKLING

Beplantning i højbedene skal vedligeholdes, men selvsåede blomster kan man vælge at lade være i kassen.

Levetid for en kasse er 4-20 år alt efter kvalitet og materiale.

NATURTAG

Grønne tage kan anlægges på mange bygninger.

Tagarealer kan understøtte meget god natur. Insekter og småfugle vil sammen med blomsterne hurtigt bidrage med mere natur på jeres tag.

Naturtage kan komme i mange former: Urtetage, stentage, klitnatur, biotop-tage, græstage og de klassiske grønne tage med sedumplanter.

NATURTAG

DET FÅR I

Tomme tagarealer bliver forvandlet til natur – og hurtigt vil blomster og insekter flytte ind. Mange har udsigt til tagarealerne og får glæde af udsigten.

FORUDSÆTNINGER

Der skal være en tagflade på en bygning, der er robust nok til at bære et naturtag. Tagfladen skal være svagt hældende: 0-10 grader.

ØKONOMI

Grønne tage er ikke så bekostelige. Regn med 600 kr. pr. kvadratmeter, foruden montage og ekstra elementer (sten, træstammer mm.)
Maks. 1.000 kr. pr. m² alt inklusiv.

DRIFT

Naturtage er næsten vedligeholdelsesfrie, når først de er anlagt.

2 timers tilsyn og justering årligt pr. tag (regn med 500 kr. pr. time, ved et eksternt firma).

UDVIKLING

Naturtage tiltrækker nye arter, og beplantningen vil udvikle sig lidt over årene.

Det er en langtidsholdbar løsning med mere natur i mange år.

VÅDOMRÅDER OG VANDHULLER

Vand er liv.

Der er enormt meget natur knyttet til vand og den våde natur.

Et lille vandhul kan gøre hele forskellen for et grønt område, og hurtigt vil en masse dyr søge til vandet. Våde områder kan også være en måde at bruge jeres regnvand på.

VÅDOMRÅDER OG VANDHULLER

DET FÅR I

Vandhuller og vådområder bliver hurtigt små oaser for naturen, og meget liv flytter hurtigt ind.

FORUDSÆTNINGER

Det er en fordel at anlægge et vandhul et sted, hvor regnvandet i forvejen samler sig.

ØKONOMI

Våd natur kræver lidt økonomi til anlæggelsen. Der skal en maskine til at grave, og der skal placeres en bassindug i bunden af vandhullet.

DRIFT

Vandhuller kræver næsten ingen pleje. Man kan fjerne lidt siv og alger, hvis de dominerer.

I halv våde områder vil man med fordel fjerne planteopvækst 1-2 gange om året (forår/efterår).

2 timers arbejde årligt (regn med 500 kr. pr. time, ved et eksternt firma).

UDVIKLING

Det er vandhuller og vådområders natur at gro til – men det tager mange år.

Hvis man løbende fjerner lidt planteopvækst i de kolde måneder, kan et vådområde være til stor glæde med lille indsats i mange år.

SKILTE

Et godt skilt fortæller, hvad I har gang i på området.

Det kan godt se lidt rodet ud. Men hvis der står et skilt med en forklaring af aktiviteten i området, så ser det pludselig lidt spændende ud.

Et godt skilt forklarer og giver folk en større oplevelse.

Beboerne i Fuglsangpark skaber en rigere natur!

Beboerne i Fuglsangpark interesserer sig for den lokale biodiversitet og områdets rekreative værdi. Derfor har de indgået en aftale med Furesø Kommune om at overtage driften i området.

Af hensyn til Furesø Kommunes arbejde for mere biodiversitet på de kommunale arealer, har stiftens borgergruppe "Natur og Liv" de primære plejere af området.

I fællesskab etablerer vi nu kvashegn, fuglekasser og legeområder, og naturplejen af områderne fremmer de vilde blomster frem for græs. Nogle steder kan der muligtvis laves naturpleje gennem græsning med dyr.

De mange tiltag skal skabe bedre forhold for de arter, der allerede findes på området, herunder gærdesmutte, egern, sommerfuglen Ne ieflugt og østlige skov-hallebe. Vi håber, du vil nyde den udsigt.

Kvashegn

Med kvashegnet kan Fuglsangparks beboere bruge deres gren-afklip på en nyttig måde. Kvashegnet giver smådyr, som bruger det til skjul og levesteder. Fugle som gærdesmutter finder redemuligheder og mad i de tætte grenbunker. NB, kvashegnet er kun til afklip fra Fuglsangparks områder.

SKILTE

DET FÅR I

Et skilt, der forklarer forbipasserende, hvad idéen er med området og naturtiltaget. Eller blot et skilt, der forklarer, at dette område er "Vild med Vilje".

FORUDSÆTNINGER

Der skal bare være et sted at sætte skiltet.

Skiltet fungerer endnu bedre, hvis der også er en forklarende tekst på.

ØKONOMI

Skilte koster mellem 200 kr. og 2500 kr. alt efter størrelse, montering og materiale.

DRIFT

Skiltet skal placeres og eventuelt fastgøres, men i udgangspunktet er der ikke vedligehold af skiltet.

1 times arbejde årligt (regn med 500 kr. pr. time, ved et eksternt firma).

UDVIKLING

Skilte bliver slidt af vind og vejr over tid. Men generelt holder de længe.

Det er en langtidsholdbar løsning i mange år, med minimalt vedligehold.

GAMLE TRÆER DØDE TRÆER

Gamle og døde træer er et vigtigt levested for mange dyr.

Lad altid gamle træer stå. Men hvis du alligevel fælder eller kapper toppen, så lad minimum 1 meter høj stamme stå til spætter og biller – og lad de øvrige grene blive på området i en bunke.

Træstammer eller en brænde til henfald er noget af det vigtigste og enkleste naturtiltag i en have eller en park.

DØDE TRÆER

DET FÅR I

Et af naturens vigtigste levesteder er døde eller døende træer. Måske får I besøg af spætten?

FORUDSÆTNINGER

Døde træer skal ikke være til fare for beboere, så det skal foregå på en måde, hvor ingen er i risiko for at komme til skade.

ØKONOMI

Hvis man køber træstammer, kan de være dyre, men man kan også få dem foræret. Uanset hvad giver det transportudgifter.

Træstammer fra egne beskæringer er mest oplagt.

DRIFT

Døde træstammer, der ligger ned, er uden vedligehold. Ved oprejste, døde træstammer skal man beregne lidt tilsyn og vurdering.

1 times tilsyn og evt. justering årligt (regn med 500 kr. pr. time, ved et eksternt firma).

UDVIKLING

Træer dør – og døde træer falder fra hinanden. Men undervejs i den proces kan utallige arter flytte ind.

Den højeste biodiversitet findes i store, gamle, halvdøde træer.

Træer med sygdomme og svampe er ofte fulde af liv. Lad dem stå.

VIBO

KONTAKT

Morten Rosenvold
Villadsen

Projektleder for
biodiversitet og naboskab

E-mail: mrw@vibo.dk
Mobil 21943819

Boligforeningen VIBO

